

Piše:
dr. Anja Strojín Štampar

Novosti pri upravljanju gospodarskih družb, ki jih prinaša novela ZGD-1K

Državni zbor RS je 27. januarja 2021 sprejel novelo ZGD-1K, s katero se spreminjajo in dopolnjujejo določbe Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1),¹ ki urejajo prejemke organov vodenja in nadzora v delniški družbi, izboljšujejo možnosti delničarjev za sodelovanje na skupščinah družb ter urejajo ukrepi za obvladovanje nasprotja interesov pri sklepanju poslov med kapitalskimi družbami in z njimi povezanimi pravnimi subjekti. S tem se v slovenski pravni red implementirajo določbe Delničarske direktive II – Direktiva (EU) 2017/828.² Novela prinaša pomembno novost tudi za delavsko soupravljanje v družbah z omejeno odgovornostjo, saj se, ob nekaterih izjemah, predpisuje obvezno oblikovanje nadzornega sveta v družbah, ki štejejo za subjekte javnega interesa. Novosti so pomembne tudi za delavske predstavnike v organih upravljanja in nadzora gospodarskih družb, saj tudi zanje veljajo nove obveznosti in omejitve v zvezi s sklepanjem poslov.³

Novela ZGD-1K prinaša štiri prenovljene oziroma nove vsebinske sklope, pa tudi več vsebinsko-redakcijskih dopolnitev in popravkov, ki so nadgradnja uporabe ZGD-1 v praksi. Vsebinsko nove ali prenovljene so naslednje teme:

(1) identifikacija delničarjev, posredovanje informacij in olajšanje uveljavljanja pravic delničarjev na skupščini;

(2) oblikovanje in razkrivanje politike prejemkov članov organov vodenja in nadzora v delniški družbi ter s tem povezane pravice delničarjev;

(3) preglednost in odobritev poslov družbe s povezanimi osebami (upravljanje z nasprotjem interesov) in

(4) preglednost delovanja institucionalnih vlagateljev, upravljalcev premoženja in svetovalcev za glasovanje.

Med redakcijsko-vsebinskimi popravki velja zlasti izpostaviti uskladitev opredelitve pojma **subjekta javnega interesa**, ki je bil v Zakonu o revidiranju (ZRev-2)⁴ opredeljen širše (3. člen, tč. 44 ZRev-2) kot v ZGD-1. Opredelitev je sedaj poenotena tako, da se ZGD-1 sklicuje na ZRev-2, slednji pa med subjekte javnega interesa uvršča: (i) družbe, s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, (ii) kreditne institucije, kot jih opredeljuje zakon, ki ureja bančništvo, (iii) zavarovalnica in pokojninska družba, kot ju opredeljuje zakon, ki ureja zavarovalništvo, (iv) družba, zavezana k obvezni reviziji, v kateri imajo država ali občine, skupaj ali samostojno, neposredno ali posredno, večinski lastniški delež, in (v) druga pravna oseba,

zavezana k obvezni reviziji, če je tako določeno z drugim zakonom.

Prenovljen pa je tudi 10.a člen ZGD-1, ki določa nove omejitve ustanavljanja družb in podjetnikov ter pridobitve statusa družbenika zaradi nepoštenih poslovnih praks, pri čemer je uporaba nekaterih sprememb odložena za 6 (npr. uporaba nove 6. točke člena 10.a(1) ZGD-1 – omejitve zaradi storjenih prekrškov zaradi izplačila premoženja, ki je potrebno za ohranjanje osnovnega kapitala) ali 12 mesecev (npr. uporaba nove 2. točke člena 10.a(1) ZGD-1 – omejitve zaradi kršitev davčne zakonodaje).

V nadaljevanju povzemamo nekaj najpomembnejših novosti.

Nove politike, ki jih mora oblikovati javna delniška družba

Družbe, ki so zavezane k reviziji, bodo morale vključiti v izjavo o upravljanju družbe dodatna razkritja v zvezi s **politiko raznolikosti** (člen 70(5) tč.7 ZGD-1), zlasti z navedbami, kdaj in na kakšen način bo družba oblikovala politiko raznolikosti. Če po-

¹ Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – UPB1, s spremembami; »ZGD-1«).

² Direktiva (EU) 2017/828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive 2007/36/ES glede spodbujanja dolgoročnega sodelovanja delničarjev.

³ Novela ZGD-1K je začela veljati 24. februarja 2021 (objavljena je bila v Uradnem listu RS št. 18/21), nekatere določbe pa se začnejo uporabljati šele v treh ali šestih mesecih od uveljavitve novele.

⁴ Zakon o revidiranju (Uradni list RS, št. 65/08, s spremembami; »ZRev-2«).

slovno poročilo ne bo vsebovalo vseh sestavin iz 70. člena ZGD-1, torej tudi pojasnil v zvezi s politiko raznolikosti, bo družba lahko kaznovana z globo. Navedena obveznost velja tudi za nejavne družbe, ki so zavezane k reviziji.

Poleg politike raznolikosti bodo morale javne delniške družbe oblikovati in objaviti tudi **politiko prejemkov**, institucionalni vla-

ter z opisom, kako posamezen prejemek prispeva k spodbujanju poslovne strategije, dolgoročnemu razvoju in vzdržnosti družbe. Med drugim bo morala vsebovati tudi merila za finančno in nefinančno uspešnost in metode za določitev izpolnjevanja meril, razkritja glede pravnih poslov v zvezi s prejemki in pojasnilo o tem, kako se pri določanju politike prejemkov upoštevajo plača

veznost sestave in predstavitev poročila o prejemkih prenese v prihodnje leto, če je skupščina, ki je obravnavala letno poročilo, zasedala že pred iztekom prehodnega obdobja, nejasno pa je določilo glede oblikovanja in objave politike prejemkov. ZGD-1 namreč ne določa nedvoumno, ali je treba to zakonsko obveznost izpolniti takoj po preteku šestmesečnega prehodnega obdobja, ali pa se lahko odloži do naslednjega sklica redne skupščine.

Določba o obveznosti oblikovanja nadzornega sveta v d.o.o., ki štejejo za subjekt javnega interesa, ima tudi širši pomen za delavsko soupravljanje v teh družbah, saj obveznost oblikovanja NS omogoča tudi izvrševanje pravice delavcev do imenovanja delavskih predstavnikov v organ nadzora.

gatelji in upravljalci premoženja (nove pravne kategorije v ZGD-1!) pa tudi **politiko sodelovanja**, v kateri bodo morali med drugim opisati, kako vključujejo delničarje v svoje naložbene strategije, kako spremljajo svoje naložbe, kako izmenjujejo mnenja z organi družbe in z drugimi deležniki družbe idr.

Vloga delničarjev pri določanju vsebine menedžerskih pogodb?

Javna delniška družba bo lahko izplačevala članom svojih organov vodenja in nadzora ter izvršnim direktorjem (v enotirnem sistemu upravljanja) le prejemke, ki so bili **predloženi v glasovanje skupščini v obliki politike prejemkov!** Družba se bo morala posvetovati z delničarji glede vseh vsebin politike prejemkov, vendar pa bo imel skupščinski sklep le **posvetovalno naravo**. Če skupščina politike prejemkov ne bo odobrila, bo morala družba (nadzorni svet) na naslednjo skupščino ponovno predložiti spremenjeno politiko prejemkov. Delničarjem bo treba predložiti v glasovanje vsako pomembnejšo spremembo politike prejemkov, v vsakem primeru pa bo treba politiko prejemkov obnoviti najkasneje na štiri leta.

Politika prejemkov bo vključevala bistveno več podatkov kot po veljavnih določbah ZGD-1. Politika prejemkov bo morala biti **jasna, razumljiva, z natančnim opisom vseh sestavin fiksnih in variabilnih prejemkov** z vsemi dodatki in ugodnostmi

in pogoji zaposlitve v družbi, vključno s pojasnilom, katera skupina zaposlenih je bila vključena v pojasnilo.⁵ **Odpravnino** se po noveli ZGD-1K lahko izplača le v primeru **predčasne** prekinitve pogodbe, vendar ne v primeru odpoklica iz razloga po prvi, drugi in tretji alineji drugega odstavka 268. člena ZGD-1 ali če član uprave/izvršni direktor sam odpove pogodbo.

Družba bo morala objaviti tako politiko prejemkov kot izid glasovanja in tudi letno poročilo o prejemkih, katerega vsebina je prav tako natančneje določena z novelo ZGD-1K. Poročilo o prejemkih mora, med drugim, vsebovati za najmanj pet preteklih poslovnih let letno spremembo prejemkov, uspešnosti družbe in povprečnih prejemkov zaposlenih v družbi, ki niso direktorji (v ekvivalentu polnega delovnega časa v tem obdobju), predstavljeno skupaj, na način, ki omogoča primerjavo. Poročilo o prejemkih mora pregledati revizor, skupščini pa se predloži na enak način kot letno poročilo. Za **pripravo poročila so odgovorni vsi člani organov vodenja in nadzora**. Oba dokumenta morata biti brezplačno dostopna na spletni strani družbe najmanj 10 let.

Nejavne delniške družbe lahko določijo uporabo novih določb ZGD-1 o politiki prejemkov fakultativno, in sicer v statutu družbe ali s sklepom skupščine.

Določbe ZGD-1K o novi ureditvi politike prejemkov in poročilu o prejemkih se bodo začele uporabljati v šestih mesecih od uveljavitve novele, pri čemer je jasno, da se ob-

Kaj šteje za nasprotje interesa po novem?

Opredelitev nasprotja interesa v tretjem odstavku 38.a člena ZGD-1 ostaja še naprej v veljavi, četrti do enajsti odstavek citiranega člena pa nadomeščajo novi člani, ki posebej urejajo način upravljanja z nasprotjem interesov, kadar družba sklepa posle s člani organov vodenja in nadzora ali izvršnimi direktorji v delniški družbi, kakor tudi pri sklepanju poslov z direktorji in prokuristi v družbi z omejeno odgovornostjo. Na novo je urejeno sklepanje poslov s t. i. **povezanimi strankami**, ki vključujejo širok krog povezanih podjetij in posameznikov, kot jih opredeljuje mednarodni računovodski standard MRS 24 (npr. delničarji, ki imajo v družbi več kot 20 % glasovalnih pravic, pridružena podjetja, skupni podvigi, osebe v ravnateljstvu podjetja).

38.a člen ZGD-1 se ne uporablja, če se nanaša na poslovodne osebe in člane organov upravljanja, vodenja ter nadzora v gospodarskih družbah, v katerih ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost (ZIntPK-C),⁶ veljajo pa nove določbe ZGD-1K.

Za katere pravne posle bo po novem potrebno soglasje NS?

Soglasje nadzornega organa ali skupščine bo po novem potrebno za vse posle, ne glede na vrednost, ki jih družba sklepa s **člani organov vodenja in nadzora ali izvršnimi direktorji ter prokuristi** v delniški družbi, kakor tudi pri sklepanju poslov z direktorji in prokuristi v družbi z omejeno odgovornostjo. Enak pogoj velja za njihove družinske člane in pravne osebe, ki so z njimi povezane. Obe kategoriji povezanih oseb novela ZGD-1K na novo opredeljuje. V javnih družbah (d.d. ali d.o.o.) je soglasje potrebno tudi za **posle s povezanimi strankami**, če vrednost posameznega posla ali skupine poslov s posamezno osebo v obdobju 12 mesecev dosega vrednost 2,5 % vrednosti aktive, izkazane v bilanci stanja iz zadnjega potrjenega letnega poročila (ali konsolidiranega letnega poročila).

⁵ Glede politike prejemkov po Delničarski direktivi II glej tudi A. Stojin Štampar, Politika prejemkov organov vodenja in nadzora – de lege lata in uskladitev z direktivo o sodelovanju delničarjev, Dnevi slovenskih pravnikov 2018, Podjetje in delo, št. 6–7, 2018, str.1075–1090.

⁶ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 158/20; »ZIntPK-C«).

V postopek odločanja o pridržku soglasja mora biti vključena tudi **revizijska komisija**, in sicer na način, kot ga predpisuje zakon (novi 281.č člen ZGD-1).

Tako kot do sedaj, bo soglasje nadzornega sveta potrebno tudi za sklenitev pogodbe o opravljanju funkcije (pogodbe o zaposlitvi ali pogodbe civilnega prava) ter svetovalnih in posojilnih pogodb, ki jih člani organov vodenja in nadzora ali izvršni direktorji in z njimi povezane osebe sklepajo z družbo, v kateri zasedajo korporacijske funkcije. Vse navedeno velja tudi za delavske predstavnike v organih nadzora in tiste, ki opravljajo funkcijo delavskega direktorja ali delavskega izvršnega direktorja.

Novela ZGD-1K posega tudi v poslovanje d.o.o.

ZGD-1K na novo določa obveznost **oblikovanja nadzornega sveta** v družbah z omejeno odgovornostjo, ki štejejo za subjekt javnega interesa. V teh družbah mora nadzorni svet oblikovati tudi **revizijsko komisijo**, razen v primeru srednje-velikih odvisnih družb in v primeru odvisne družbe po pogodbi o obvladovanju, kjer naloge revizijske komisije opravlja revizijska komisija obvladujoče družbe (novi 514.a člen

ZGD-1). V teh izjemnih primerih tudi ni obveznosti oblikovanja in izvolitve nadzornega sveta (novi drugi odstavek 514. člena ZGD-1). Določbe o izvolitvi nadzornega sveta in oblikovanju revizijske komisije se začnejo uporabljati po treh mesecih od uveljavitve ZGD-1K, torej po 24. maju 2021.

Ta določba ima tudi širši pomen za delavsko soupravljanje v družbah z omejeno odgovornostjo, saj obveznost oblikovanja nadzornega sveta omogoča tudi izvrševanje pravice delavcev do **imenovanja delavskih predstavnikov v organ nadzora**, če so izpolnjeni pogoji, ki jih določa ZSDU.⁷

S posebnim členom je urejeno sklepanje poslov med družbo in direktorji ali prokuristi ter z njimi povezanimi osebami. Določena je obveznost pridobitve soglasja nadzornega organa in tudi javnega razkritja posla v določenih primerih.

Novela ZGD-1 uzakonja nove prekrške

Novela ZGD-1K uzakonja **več novih kazenskih določb**. Med drugim kot prekršek določa opustitev dolžnosti objave in zagotavljanja brezplačnega dostopa do politike prejemkov in poročila o prejemkih. Odgo-

vornost za prekršek v zvezi z objavo poročila o prejemkih je uzakonjena tudi za vsakega člana organa vodenja in nadzora ter izvršnega direktorja, torej tudi za delavske predstavnike. Kot prekršek je določen tudi primer, ko poslovno poročilo ne vsebuje vseh sestavin iz 70. člena ZGD-1, torej tudi ne pojasnil v zvezi s politiko raznolikosti. Na novo so določeni prekrški posrednikov pri uresničevanju glasovalnih pravic delničarjev, institucionalnih vlagateljev, upravljavcev premoženja in svetovalcev za glasovanje, ki jih novela kot nove pravne kategorije vnaša v ZGD-1.

Zaključek

Novela ZGD-1K pomeni vsebinski premik v določenih vidikih korporativnega upravljanja, zato je njena vsebina in pravočasna implementacija pomembna tako za delničarje, kakor tudi za člane organov vodenja in nadzora. V prehodnem obdobju lahko zato pričakujemo **pripravo novih oziroma uskladitev že obstoječih avtonomnih pravnih virov korporativnega upravljanja** (npr. priporočila Združenja nadzornikov Slovenije, priporočila Slovenskega državnega holdinga d.d.) z oblikovanjem priporočil za oblikovanje novih politik in poročil, ki bodo družbam v pomoč pri izpolnjevanju novih zakonskih obveznosti.

⁷ Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (Uradni list RS, št. 42/07 – UPB, s spremembami; »ZSDU«).

ZA UČINKOVITO SOUPRAVLJANJE

Tudi v letu 2021 brezplačno do certifikata Družbeno odgovoren delodajalec

Ekvilib Inštitut je januarja 2021 objavil nov Javni poziv za sofinanciranje postopka pridobitve pristopnega certifikata »Družbeno odgovoren delodajalec« iz sredstev Evropskega socialnega sklada. S sredstvi javnega poziva bo lahko v letu 2021 100 podjetij in organizacij brezplačno prejelo pristopni certifikat za izbrano področje certificiranja ali krovni certifikat, ki vključuje vsa štiri področja.

Certifikat Družbeno odgovoren delodajalec je v slovenskem prostoru nov certifikat, ki temelji na smernicah mednarodnega standarda za družbeno odgovornost ISO 26000, njegov namen in cilj pa je izboljšanje družbeno odgovornega upravljanja v organizacijah in podjetjih v odnosu do zaposlenih.

Certifikat Družbeno odgovoren delodajalec je namenjen **vsem slovenskim pod-**

jetjem in organizacijam tako javnega kot zasebnega sektorja, ki imajo vsaj 5 zaposlenih. Predstavlja namreč strateško orodje za celovito naslavljanje družbene odgovornosti do zaposlenih, in sicer na štirih področjih: usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, izvajanje aktivnosti za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj, medgeneracijsko sodelovanje ter varnost in zdravje pri delu.

Certifikat Družbeno odgovoren delodajalec je konec leta 2020 postal del mednarodnega **meta standarda Global Sustainable Enterprise Standard (GSES)**. To je prvi celostni verificiran in akreditiran pristop k trajnostnem rangiranju in upravljanju podjetij v svetovnem merilu, ki ga je razvila nizozemska organizacija GSES-system. Njegov namen je združiti standarde, ki so razviti na področju trajnostnega poslovanja